

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Γ΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

α) Πρόθεση της συντάκτριας στο Κείμενο 1 είναι να προβληματίσει και να ευαισθητοποιήσει τους αναγνώστες της απέναντι στο φαινόμενο της περιθωριοποίησης της Τρίτης ηλικίας. Ειδικότερα, περιγράφοντας τη δυσμενή θέση στην οποία βρίσκονται οι ηλικιωμένοι παγκοσμίως, λόγω του παροπλισμού τους και της αντιμετώπισής τους ως κοινωνικού βάρους, και αναδεικνύοντας το δράμα που βιώνουν πεθαίνοντας στις ανεπτυγμένες κοινωνίες «τόσο αθόρυβα και τόσο μόνοι», «μέσα στη σιωπή», προσπαθεί να μας αφυπνίσει, ώστε να υιοθετήσουμε μια πιο υπεύθυνη στάση απέναντί τους. Αυτό είναι και το νόημα του «πρέπει» το οποίο τονίζει στο κλείσιμο του κειμένου της: οι ηλικιωμένοι «θα έπρεπε να βιώνουν την «κορύφωση της ύπαρξής τους»», θα έπρεπε να απολαμβάνουν τους καρπούς των κόπων μιας ζωής και να ζουν ευτυχισμένοι και, για να συμβεί αυτό, «είναι περισσότερο από αναγκαία» η αλλαγή στον τρόπο αντιμετώπισής τους. Ως άνθρωποι πρέπει να ξεχωρίζουν για το «είναι» τους, όχι για τη γερασμένη όψη τους που τους οδηγεί στο περιθώριο. Αυτό εξαρτάται από εμάς, δηλαδή από την κοινωνία.

β) i) Σωστό

ii) Σωστό

iii) Λάθος

iv) Λάθος

v) Λάθος

Ερώτημα 2^ο (μονάδες 10)

Ο τίτλος του Κειμένου 1 «Καμιά πατρίδα για την Τρίτη ηλικία» είναι έντονα ποιητικός. Πρόκειται για μια ελλειπτική πρόταση (χωρίς ρήμα) που συνιστά μία μεταφορά: η Τρίτη ηλικία, δηλαδή οι ηλικιωμένοι άνθρωποι, δεν έχουν καμία πατρίδα, δεν ανήκουν σε κανέναν τόπο. Ειδικά η λέξη «καμία» αναδεικνύει emphatically το ψυχολογικό αδιέξοδο στο οποίο οδηγεί η κοινωνία τους ηλικιωμένους, με το να μην τους εξασφαλίζει έναν «χώρο» αγάπης και αποδοχής. Αυτήν την

κατάσταση αποτυπώνει η συντάκτρια και στο κείμενό της. Όπως επισημαίνει χαρακτηριστικά, η απόσυρση των ηλικιωμένων από την παραγωγική διαδικασία τους καθιστά στα μάτια των συνανθρώπων τους «κοινωνικό βάρος» και τους οδηγεί στο περιθώριο και στη μοναξιά. Κλείνοντας μάλιστα κυκλικά το άρθρο της, τονίζει το πόσο σημαντικό είναι να υπάρξουν όχι «καμιά» αλλά «πολλές πατρίδες για την Τρίτη ηλικία», ίσως ως ανταμοιβή για την πολυετή και κοπιώδη πορεία των ανθρώπων αυτών μέσα στον χρόνο.

Ερώτημα 3° (μονάδες 10)

Και τα δύο κείμενα επισημαίνουν ότι οι ηλικιωμένοι περιθωριοποιούνται. Συγχρόνως διαπιστώνουν ένα προβάδισμα των νέων έναντι της Τρίτης ηλικίας: «Ο εξοστρακισμός του γερασμένου σώματος κανονικοποιείται στο όνομα της φαντασίωσης του ακμαίου και υγιούς» (Κείμενο 1). «Οι ρυτίδες απαγορεύονται και τα νιάτα δοξάζονται (Κείμενο 2).

Στο Κείμενο 2 ωστόσο επισημαίνεται ότι η κοινωνία δεν αφήνει τους ηλικιωμένους στο περιθώριο, αλλά τους καλεί «να μακιγιαριστούν σε νέους». Τονίζεται μάλιστα ότι ο ίδιος ο ηλικιωμένος πρέπει να βρει «χρόνο να αυτοπροσδιοριστεί», ενώ στο Κείμενο 1 «η νέα συγκρότηση ταυτότητας των ηλικιωμένων» είναι ευθύνη της κοινωνίας.

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Το ποίημα αναδεικνύει τη δυστυχία που βιώνουν, ειδικά τις ημέρες των γιορτών, οι άνθρωποι που ζουν απομονωμένοι. Ειδικότερα, το ποιητικό υποκείμενο μάς μεταφέρει ανήμερα Χριστούγεννα σε ένα σπίτι. Μοναδικό πρόσωπο στην εικόνα αυτή είναι ένας άντρας. Δεν ξέρουμε το όνομά του, ούτε το επάγγελμά του. Είναι απλώς «κάποιος», όπως επαναλαμβάνει αόριστα το ποιητικό υποκείμενο. Θα μπορούσε άλλωστε να είναι ο οποιοσδήποτε. Το σίγουρο είναι πως «κάθεται μόνος» και «πονάει». Κι αυτός ο «πόνος» ο γιορτινός, μεταφορικά δηλαδή η πίκρα της μοναξιάς που έρχεται σε αντίθεση προς το γιορτινό κλίμα των ημερών, «δεν είναι σπάνιος». Ο ήρωας είναι απογοητευμένος που κανείς δεν τον σκέφτεται μια τέτοια μέρα για να φάνε μαζί, ούτε τον παίρνει τηλέφωνο. Σήμερα «έπιασε πάτο» και η θλίψη του κορυφώνεται. Καλά-καλά δε θέλει ούτε να φάει. Ο μόνος που τον σκέφτεται είναι το ποιητικό υποκείμενο, το οποίο, αλλάζοντας το γ' ρηματικό πρόσωπο σε β' ενικό και επαναλαμβάνοντας αυτό το «αν» το υποθετικό και ταυτόχρονα προτρεπτικό («αν έχεις χώρο, γίνε το δώρο»), καλεί τον καθένα μας -ίσως και τον ίδιο του τον εαυτό- να ανοίξει την καρδιά του και να γίνει το «χριστουγεννιάτικο δώρο» για έναν συνάνθρωπό του, βγάζοντάς τον από τη δυστυχία της απομόνωσης. Οι μαθητές αναμένεται να μιλήσουν για συναισθήματα λύπης και συμπόνιας προς τον ήρωα, καθώς και για την αξία της ενσυναίσθησης. Κάθε απάντηση, βέβαια, τεκμηριωμένη θα πρέπει να θεωρηθεί αποδεκτή.